

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 19.

Šibenik, 26. svibnja 1923.

God. III.

Općinska uprava i Šibenik.

Po oslobođenju od tudina prošle su već dvije godine, da Šibenik i njegova općina još uvijek stenje pod jarmom komesarijata. Ista je sudbina zadesila i svu ostalu Dalmaciju. Općine su poslije kao i prije oslobođenja oduzete narodu i povjerene raznim komesarima. Osim malo iznimaka sve su općine radi toga trpjele i trpe velike štete. U svakoj je nezadovoljstvo prekipjelo. Narod se bacio u najskrajniji struje. Svugdje ne opažaš nego nerad, nazadak i propadanje. Sve to zlo ipak nije nigdje tako potencirano, kao u šibenskoj općini, napose pak u samom našem Šibeniku.

Treba li da šibenskim građanima sve to opišemo i dokažemo? Treba li da dokažemo, kako Šibenik dnevno propada, kako u njemu nema nikakve zarade, nikakve trgovine, nikakvog prometa, nikakvog poduzetnog duha, nikakve inicijative za bilo što dobra? To svi građani bjelodano vide i na samima sebi teško osjećaju. Krivnju za sve to ne nosi nitko drugi, nego općinska uprava, koja nema nikakve sposobnosti ni volje, da što poduzme za podignuće Šibenika, koji dnevno gospodarski sve više propada i izumire.

Pogledajmo Split, pa ga usporedimo sa Šibenikom. Tamo je uspostavljeno staro općinsko zastupstvo. Načelnik je dr Tartalja. Ostavimo na stranu pitanje, u koliko je ta uspostava zakonita sa formalnog gledišta. Stoji činjenica, da je općinska uprava tamo ipak u rukama naroda, da s općinom i s interesima Splita vlada više uvidavnih građana, koji skupno odlu-

čuju o interesima grada i skupno vode brigu o njegovoj budućnosti. Činjenica je dalje, da je takva općinska uprava u Splitu učinila, može se reći, prava čudesa, ako se uzmu u obzir sve poteškoće, na koje u današnje doba svaka općinska uprava mora da nailazi. Tu je nova električna rasvjeta, tu su podignute ogromne zgrade za razne centralne pokrajinske urede, tu se ureduju putevi, poljepšava se Marjan, pak razni drugi dijelovi grada i t. d. Ima — jednom riječi — rada, ima nastojanja, znanja i ljubavi, pa onda mora da bude i vidnog uspjeha i napretka.

U Šibeniku naprotiv imamo jednoga komesara, koji nepokolebiv stoji sâm na općinskoj upravi bez kakvog građanskog odbora, koji bi saradivao i kontrolirao općinske poslove. Toliko on, koliko oni, koji su ga poslali i koji ga još tu drže, misle, da je on, kao komesar, dostatan, da nadomjesti vijeće, upravu, građanstvo. Njemu ne treba odbora za suradnju, ne treba kontrole. On je za vlastodršce bio div, koji će svojim gorostasnim talentom i znanjem preporučiti grad. Toliko je to istina, da ga eto još i danas drže na ovom položaju. Vidi se, kako hoće, da nas i dalje usrećuju.

Međutim Šibenik propada te je u njemu zavladao mrtvilo, koje svatko opaža i osjeća. Grad je sasvim zapušten. Ništa se, ama ništa, ne radi, ništa ne poduzima. Sasvim zanemarena sela šibenske općine nemaju ni prave seoske uprave ni pravoga reda. Svugdje vlada kaos i svačija samovolja. Općina ne daje znaka kakve

inicijative, kakvog poticaja, savjeta, pomoći građanstvu. Zato se ono bez kakvog oslona čuti nemoćno, da samo nadomjesti ono, što općinska uprava, kao vlast, može i mora da pruža građanima dobre volje i namjere, pa bilo to i samo svoju moralnu pomoć, svoju zaštitu, posredovanje i stručni savjet.

Građanstvo se videći ovaj pusti nerad i nehaj s jedne strane, a ogromne, neosnovane terete, što ih naša općina nameće, s druge strane, pita: Je li moguće, da mi od naše općinske uprave ne možemo imati ni dvadeseti, ni stoti, ni tisući dio onoga rada i napretka, što ga ima Split sa općinskom upravom, sastavljenom od više svije-snih, uglednih građana? Mi smo skromni u našim zahtjevima. No ipak promišljamo, da naš grad sa svojih 14 hiljada duša, sa radinošću i poduzetnošću svojih građana — grad, koji je u prošlosti dao dovoljno dokaza sposobnosti za rad i napredak, ima sve uvjete, da se pod dobrom općinskom upravom podigne, da se nešto učini. Naprotiv idemo dnevno

nazad baš zato, što nema nikakvog staranja, nikakvog nastojanja u nijednom pravcu. Šibenik nema svoje općinske uprave, nema one narodne samoupravne vlasti, koja mora da ima pred očima sve interese grada, pak nastoji, da iskoristi svaku prigodu, gdje bi njen utjecaj mogao da donese bolji uspjeh. Općini nije zatvoreno nijedno polje gospodarskoga djelovanja. Svugdje bi se morao da opazi njen izvanredni utjecaj.

Građanstvo stoji pred općinom, koja sa građanstvom nema nikakvog kontakta, koja nema ni auktoriteta ni sposobnosti ni smisla za postojani, energični rad u ovo doba, kad treba još većeg napora, da se što korisna uzmagne učiniti.

Za propadanje našega grada u prvom redu nosi svu odgovornost državna vlast. Ona je već upozorena na sve ovo. Upozorena je i, kako ove žalosne prilike razorno djeluju na narod. Vrijeme je, da se jednom svrši s ovim nesretnim stanjem stvari na općini i da se već jednom njena uprava povjeri narodu, komu je oteta!

Engleska i Vatikan.

Od zadnjeg posjeta engleskog kralja Eduarda VII. Lavu XIII. g. 1903. do danas razvili su se odnošaji između sv. Stolice i britanskog kraljevstva od prijateljstva i visokog poštovanja do diplomatskih službenih odnošaja. Tri mjeseca poslije početka svjetskoga rata g. 1914. bili su ustanovljeni ovi odnošaji samo, ukoliko su se ticali svjetskoga rata, i izgledalo je, da će biti privremeni. No vlada je engleska uvidjela, da odnošaji sa sv. Stolicom nijesu samo korisni kraljev-

stvu, nego i potrebiti zbog njegova dominantnog položaja u svijetu i zbog 20 milijuna katolika njezinih podanika. I odnošaji su se učvrstili.

Posjet sadašnjega engleskog kralja Jurja V. i kraljice Marije papi Piju XI. 10. svibnja ove godine čin je historične važnosti za sve katolike u engleskom carstvu, Engleski katolici, pripadali oni bilo kojoj političkoj stranci, znali su unijeti jakosti i svijetla svoga religioznog osjećaja i svojih dužnosti savjesti. Irsko pitanje, jedno od naj-

PODLISTAK

Uz jedno predavanje.

Gosp. A. Dukić pokušao je, da u svojoj brošuri, odnosno predavanju „Nacionalno vaspitanje u osnovnoj školi“ dađe neke smjernice u tom pitanju. Sasma je jasno i opravdano, da je potrebno o nacionalnom uzgoju u školi ne samo raspravljati, nego i pisati. Gosp. Dukić zamjenjuje u ovoj brošuri nacionalno vaspitanje s državnim vaspitanjem. U našim prilikama jedno i drugo vaspitanje treba da bude identično. No to nacionalno vaspitanje treba da se jedinstveno provada u čitavoj državi, a ne da se u jednom dijelu države mladež orijentira u plemenskom pravcu, a u drugim dijelovima u t. zv. državnom pravcu, koji je identičan s tim plemenskim pravcem. Pa napokon i samo ministarstvo prosvjete stoji na stanovištu troimenog naroda, jer traži, da se u školama govori samo o kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, a ne o Jugoslaviji. Budući da je država složena od Srba, Hrvata i Slovenaca, djeca treba da znadu, kako su oni pri-

padnici jednoga od tih plemena. Dakako da svi plemenski nacionalni osjećaji moraju biti podređeni višem nacionalnom jugoslavenskom osjećaju, koji treba da je ujedno i državni.

Taj osjećaj i uzgoj mora biti sinteza plemenskih osjećaja, koji se ne smiju zapostavljati u školi, pogotovo, ako bi se jedan dio naroda uzgajao samo u plemenskom osjećaju. Gosp. Dukić misli, da je grijeh, ako mi dijete uzgajamo posebno kao Hrvata, Srbina ili Slovenca. To je vrlo krivo mišljenje. Hrvatsvo kao ni srpsvo ne isključuju pripadnost višoj jugoslavenskoj zajednici. Afirmacija hrvatsva i srpsva nije nikakvo zlo, kao što bi to htjeli prikazati neki fanatični propovjednici „integralnog jugoslaventva“. Upravo obratno: Hrvat, koji se odriče svojega hrvatstva, ili Srbin, koji se odriče srpsva, ne može biti dobar Jugoslaven.

Naša je najveća pogriješka, što mi dnevno ističemo neko naše vjekovno robovanje, teške lance, t. zv. separatističke tendencije (kojih uopće ni nema među učiteljstvom), služenje tuđinskim interesima i t. d. Ako se to može reći o pojedincima, ne može se to

ustvrditi za narod i čitave staleže. Ovakvim jadikovkama daje se oružje u ruke onim elementima, koji jedan dio naroda prikazuju kao bivše robove, u namjeri, da se od njih naprave građani drugoga reda.

Dok pisac ističe, da u narodu treba stvoriti vjersku snošljivost i poštovanje prema svačijem vjerskom osvjedočenju, naglasujemo i mi opravdanost toga stanovišta. Dakako da se ne možemo složiti sa navodom, da „vjera kao obred nije odlučni faktor po opstanak narodne države“. Vjera i obred nije jedno te isto. Obred nije uopće vjera. Obred je samo način izražaja vjere. Obred je simbol vjere i pojedinih vjerskih istina. Vjera je i te kako odlučan faktor po opstanak ne samo narodne, nego države uopće. Oduzmiti narodu vjeru, pa ste stvorili generaciju bez morala, bez osjećaja ne samo čovječjih, nego i narodnih. Najnoviji događaji u svijetu: samoubijstva, razbojstva, pljačke i nasilja, zločini svake vrste nijesu drugo, nego pomanjkanje i vjere i morala, te uopće svih moralnih vrednota. A što je tobožnji moral bez vjere, dokazuje nam i moderna Francuska, koja

se preko obraćenika, literature i upravo impozantnog broja omladinskih organizacija opet vraća vjeri otaca svojih i kršćanskom moralu.

Da je rimskoj kuriji širenje prave vjere bila samo maska, to može da ustvrdi čovjek, koji naprosto ne pozna povijest Crkve Hristove, ili čovjek, kojemu je svrha omraziti Crkvu. Neozbiljno je pisati brošure za javnost na način, da se pišu samo fraze i tvrđenje bez konkretnih dokaza.

Ne stoji ni to, da je narodna samostalna crkva glavni uvjet za učvršćenje države. Glavni je uvjet radnost, štednja, građanske kreposti, poštenje i moral u politici, dobra uprava i iskrena ljubav svih državljana za opće državno pravo. Pisac očito simpatizira sa „hrvatskom narodnom crkvom“ ili „žutim pokretom“. Kad bi ova prevladala, onda bi zar našom državom proteklo mljeko i med! Nije baš tako jednostavna stvar ustvrditi, da su srpski vladari narodniji od hrvatskih. Onda pisac ili vrlo slabo, ili vrlo površno poznae povjest, ili ima svrhu, da se nekomе dodvori! Istina je, da su vjerske borbe u državi opasne. No baš zato država mora da

težih, što ih je imala Engleska riješiti u najnovijoj svojoj povijesti, moglo je doći do potpunog sporazuma između Londona i Dublina, jedino zbog iskrene domovinske ljubavi irskih katolika. Tomu je mnogo doprinijela i mudra razboritost njihova episkopata.

Ovaj posjet veseli katolike britanskog carstva još i s drugoga razloga. Povijest Engleske prikazuje nam u prošlom vijeku i u početku sadašnjega značajni napredak katolicizma. U ovom prostranom carstvu možemo jasno opaziti dva kolosalna pokreta. Prvi je: spontana evolucija protestantske savjesti, da se povrti k Vjerovanju Rimske Crkve. Drugi pokret ide za tim, da se ovo Vjerovanje proširi po svim kolonijama na opću korist domovine. Prvi pokret počinje sa neumrlim Newmannom sve do Oksfordskog pokreta, koji je učinio, da najviši umovi i odabrani ljudi anglikanizma potraže istinu i spas u Crkvi katoličkoj. Drugi je pokret bio moguć u novim kolonijalnim predjelima i državama samo pomoću katoličkog apostolata i misija, ponajviše irskih bjeGUNACA, što se najljepše vidi po sjajnim uspjesima u Australiji.

Tako se eto otkrivaju putevi Providnosti, koja podiže duhove izobraženog naroda, da upoznaju pravu istinu Vjere i da ju unesu među divlje narode, e da se proširi kraljevstvo Božje na zemlji.

Kralj Juraj i kraljica Marija bili su primljeni u Vatikanu sa svim kraljevskim počastima na najsvečaniji način. Papa je primio kraljevski par u dvoranu del Tronetto. Tu su bila pripravljena tri bogata naslonjača: u sredini za papu, a naokolo u malom polukrugu druga dva za kralja i kraljicu. Kad je kralj svojim autom prispio u Vatikan, glazba Palatinske Straže zasvirala je englesku himnu, a vojska je iskazala počast. Kralja je pratio admiral Sir Charles Madden, general Cavan, kolonel Sir Ponsomby, a kraljicu barunica Minto i privatni sekretar Harry L. Verney. Pio XI im je izašao ususret ispred dvorane i pružio im srdačno ruku. Kad ih je zatim poveo u dvoranu na privatni razgovor, vrata su se zatvorila. Posjet je trajao 20 časa. Kad je iz dvorane zazvonilo zvonce, vrata su se otvorila. Tada je Mgr. Maestro di Camera uveo kraljevsku pratnju, s kojom se papa osobito ljubavljivo razgovarao. Na rastanku je papa otpustio kralja i

kraljicu do bližnje dvorane sv. Ivana i oprostio se s njima srdačnim rukovanjem. Kralj je darovao papi sliku u srebrnom okviru, a papa je uzvratilo darom od dvije slike na pergameni sa bogatim okvirom u srebru, a zlatnim monogramom.

Kad su sašli na prvi kat Vatikana, posjetili su državnog tajnika kardinala Gasparri, kod koga su se zadržali četvrt sata. Dok se kralj udaljavao iz Damasova dvorišta, papina je vojska činila počast, a glazba je svirala englesku narodnu himnu. Poslije toga je kardinal Gasparri odvratio posjet kralju u engleskom poslanstvu. Na svečanom sobetu bio je i papin državni tajnik te još nekoliko visokih crkvenih dostojanstvenika.

Poslije podne kralj je posjetio Baziliku sv. Petra, gdje ga je primio arciopret kardinal Merry de Val i kanonici bazilike. Zatim su pregledali vatikanske muzeje. Poslije toga odvezli su se kroz vrata sv. Sebaščana do Kalikstovih katakomba. Sašli su u podzemni kršćanski Rim, praćeni od priora trapista, koji čuvaju katakombe, prof. arheologa Marucchi, koji je sve tumačio u papinoj kripti i sv. Cecilije i u kripti sv. pape Milcijada. Pod zemljom su doprli sve do kripte mučenika sv. Kaja i stubama sv. Euzezija izašli vanka.

Ovaj posjet engleskog kraljevskog para, koji je bio radosno primljen u Vatikanu sa svim počastima, utvrđenim u specijalnom protokolu ceremonijalne kongregacije, zabilježit će se kao historični događaj osobite vrijednosti pod pontifikatom Pija XI.

Kako i ne bi! Natrag malo više od jednoga vijeka na londonskim trgovima običavalo se spaljivati slike rimskih papa. To je bio obred i znak mržnje anglikanizma proti katolicizmu. Natrag malo više od 20 godina bilo je još pisano u Ustavu Engleske, da se kralj u času svoga krunjenja morao zakleti, da će biti protivnik katoličke vjere i rimskoga pape. Danas naprotiv engleski kralj s kraljicom ulazi službeno u Vatikan i u vaticanskim vrtovima dočkaju ga engleski katolički daci iz rimskih zavoda te darivaju svojoj kraljici rukovet bijelih i crvenih ruža iz papinih perivoja. Tako je danas!

Natrag 300 godina Filip Neri, veliki apostol Rima, običavao je pozdravljati engleske dake iz Monseratskog zavoda ovim značajnim riječima:

prema svim priznatim vjerama jednako postup. Primjer Stjepana Nemanje, koji pravoslavnu crkvu proglašuje jedinom državnom crkvom, ne dokazuje ništa. Zar bi i u našem slučaju trebala samo jedna državna crkva, kad su druge tobože nenarodne i kad su tobože one krive vjerskim rasprama?

Uspoređujući način, kojim piše o katoličkoj i pravoslavnoj crkvi, čovjek dobija dojam, da pisac potcijenjuje katoličku Crkvu u svakom pogledu. Ona je kriva propasti narodne države, ona zar unosi vjerske mržnje, ona nije narodna i t. d.! A Crkva, dotično vjera, ne smije biti narodna. Ona mora biti opća, universalna, katolička.

Prema piščevu razlaganju mogao bi čovjek analogno stvoriti zaključak: Srpska je narodna crkva kriva propasti na Kosovu! Dakako da to ne stoji, a on to ni ne veli. On ističe samo, da je katolička Crkva kriva propasti hrvatskoga kraljevstva! Naravno da i time dokazuje, da ne poznaje povijest, kad ne zna za prave uzroke propasti hrvatske države. A koje je bilo glavno pokretalo Hrvatima u gigantskoj borbi protiv turske najezde, ako nije vjera? Jer braneci vjere, oni su uje-

dno branili i domovinu. Taj nam primjer dokazuje, kako vjera i domovina mogu da stoje u uskom savezu i kako vjera nije u suprotnosti s nacionalizmom, i ako ona prelazi preko granica nacionalizma k univerzalizmu.

Kod obuke u gimnastičkom pisac je također pristran, jer predlaže, da se ova ravna prema sokolskom sistemu. Što znači sokolski sistem uzgoja (ne tjelovježbe), to najbolje dokazuje brošura „Kulturna načela sokolstva“, koju najtoplije preporučamo g. piscu, da je prouči, pa da vidimo, hoće li i opet ustvrditi gornju misao, te da vidimo, može li on ili itko drugi prisiliti katoličke roditelje, da dopuste, da im se djeca uzgajaju po tom „sistemu“. Pisac je morao znati, da postoje i drugi gimnastički sistemi i druga gimnastička udruženja, pa preporučiti i njih. Morao je da se upozna s literaturom jednog i drugog sistema, uzgojne ciljeve obaju, pa da onda izrekne objektivnu i pravedan sud. Ali da! Samo stanovita vrst društava ima monopol na patriotizam i uzgoj, a ostala su udruženja protunarodna i protudržavna!

U stavci o kinematografskim pred-

„Salvete flores martyrum!“ To su bili tada daci u Rimu, sakupljeni trudom apostolskih katoličkih misija, koji su živjeli u strahu, da će im, kad se povrate u domovinu, anglikanska mržnja prijetiti mučenštvom. Danas je te mržnje nestalo. Danas Engleska, i to ona stara anglikanska Engleska, nalazi svjetlosti i oslonca u Rimu više negoli u jednom kraju svoga prostranoga carstva.

Dok niski i slijepi duhovi u Londonu opetuju staru formulu „No Papery!“ — „Ne ćemo Pape!“ — dole se živa povijest engleskoga naroda približuje polaganu Rimu. Doći će skoro vrijeme, kad će Engleska prigrliti rimsku Crkvu, kako je govorio još g. 1850. O. Joahim Ventura. Tada će i ona sačinjavati dio pravoga Krstova stada. Tada će katolička vjera imati otvorene glavne puteve za universalno propovijedanje evanđelja slaviti svoje trijumfe u obraćanju još mnogih milijuna nekatoličkih naroda. Ovo su čudnovate Božje osnove nad velikim kraljevstvom, koje danas drži gospodstvo mora, da jednom to postane sredstvom procvata i veličine vjere kod svih naroda. Ne će dugo proći, te će vaticanski perivoji dati bijelih i crvenih ruža drugoj Mariji Engleskoj, kao pobožnoj hodočasnici na grobu sv. Petra!

D. I. Vuletin.

„Cvijecje“ iz sokolskog perivoja.

Poznato je, da već duže vremena sokolstvo vruđa nekim zagonetnim stazama na nekim mjestima indiferentnim putem, a u dosta slučajeva čisto ateističnim smjerom. Čitamo u jednom broju glavnog sokolskog organa: „Prisup u Sokol slobodan je svakome, samo ne klerikalcima“. Znamo, da mnogog gospodi ono „klerikalcima“ istim tonom zvuči, kao i valjanim katolicima. To sve pripominjemo, da upozorimo općinstvo na jednu očitu činjenicu: da ovogodišnje predstave, koje priređuje „Diletantski Klub“ mjesnog „Sokolskog Društva“ smjeraju k nekoj stalnoj društvu.

Već prigodom spomen-dana Zrinsk-Frankopanskoga imali smo prigode, da se uvjerimo o našoj tvrdnji. U rukama nam je tekst (Zagreb. 1893. Tisak i naklada A. Scholza). U drugom činu radnje dolazi na pozornicu i grofov kapelan. Ne znamo, čemu je

trebalo tako iznakaziti lice jednoga svećenika. Kad bi ga se predstavilo kao urotnika proti našem patriotizmu, tad bi i druga lica morala biti takva. No ostala lica ipak nas se simpatično doimlju. Samo svećenikov nastup nam postaje odurnim. Dakle patriotski moment u nije odlučivao. Očito je, da se htjelo svećenika uopće izvrći ruglu i preziru publike. To dokazuje i timbar glasa i mimika i neki nedolični podizaji prstiju. Gosp. Čuković svojom pretjeranom afektacijom za tim je išao. Ulogu nije valjano odigrao baš zato, što je proračunano mislio na efekt kod publike, kao i gosp. Dellagiovanna, koji je u trećem prizoru drugoga čina, kad ga Gertruda upita: „Za Boga miloga... viteže... što je...“ — odgovorio: „Ništa... ništa“, ali i nadodao: „Molto sam se Bogu!“, i ako o tome nema ni spomena u tekstu. Kao da je molitva sama u sebi nešto smiješnoga!

No „Sokolskom Društvu“ prohtjelo se novaca za gradnju novog Sokolskog doma, pak je i opet bacilo oko na pozornicu, tim više, što je dobilo na besplatnu uporabu arenu Hotela „Kosovo“. Da bi namamilo što veći broj publike, nije se začalo da pokupi blato sa ulice i da ga donese na pozornicu. Valja biti moderan čovjek (a to im je geslo!), pa dosljedno tome, pošto modernizam krije u sebi 99% zla, a samo 1% dobra, treba na pozornicu donasti moderna zla, dakako bez primjese dobra.

Velike su reklame javile, da će 20. i 21. ov. mj. „Diletantski Klub“ prirediti nekoliko šaljivih komada. I prikazali su! Prvi po redu bio je „Provalnik“. To nije no konglomerat bračnih nevjera. Iz početka protagonist se opire, dok na posljedku ne popušta, dakako bez dovoljna motiva. Drugi po redu bio je „Monolog“, a recitovala ga je gca Coassini. Kolikose prvom komadu može predbaciti, da je loše izveden, to se za potonjega može da spomene, da ga je gca Coassini majstorski izvela. Sujet je ovoga dijaloga hvastanje i oltimanje ljubavnika. Sam komad je uličarski, piljarički, te se upravo snebivamo, kako ga je mogla da odigra jedna učenička Učiteljske škole, jedna diletantica. Ne mogu se izjednačiti diletantice s profesionalnicama, jer u više slučajeva profesionalistice ne uživaju najbolji glas. Nadležna učiteljska vlast morala bi da pripazi, što pitomci,

ske i detektivske drame u filmu, a zabranjaju prikazivanje uzgojnih komada po jednom čisto prosvjetnom kinu?

Brošura inače ne sadrži u sebi bog zna koje nove principe u poučavanju historije i uopće nacionalnog vaspitanja, jer su nastavnici u tom pravcu uglavnom i radiji. Dakako da ima i dobrih stavaka, pa se ima pohvaliti pokušaj raspravljanja u ovom važnom pitanju.

Na koncu se mora istaknuti, da je pisac morao pripaziti na jezičnu stranu referata. Za štampu ništa nije bio referat podesan, da ude u ovome obliku. Narodni učitelj mora poznavati gramatiku, pravopis i stilistiku svoga jezika, te pisati pravilno i korektno.

G. Dukiću, nemojte misliti ni to, da je riječ „vaspitanje“ bolja od riječi „uzgajanje“. No kad je već „vaspitanje“ u modi, to vam se može i oprostiti. Oprostiti se samo ne smiju netočnosti, prozirna tendencija i slabo poznavanje narodnog jezika. Svejedno, vi ustrajte na započetoj putu, uklanjajte se netočnostima i stvarnim pogreškama, pa vaš trud ne će biti uzaludan ni beskoristan.

odnosno pitomice rade u javnom i privatnom životu. Još žalosniji bio je treći komad „Znatilježan tast.“

Karakteristično je opaziti, da je baš na najnedolježnijim mjestima publika pljeskom i bukom povlađivala. Zaista je to dosta žalosna činjenica! Neka se onda majke ne tuže i ne nariču nad sudbinom svojih kćeri, a oči neka ne psuju nad raspojasanim životom svojih sinova. Pravo neka im je, kad ni sami u sebi nisu bolji! Neka svojim primjerom djeci dokažu, da im se mili moral.

Mi s naše strane oštro osuđujemo „Diletanski Klub“ što ovakvim komadima pomaže još više u blato turati naše savremeno društvo. Neka vodstvo mjesnog „Sokolskog Društva“, malo promisli, kako će sve to „odgojno“ djelovati na te dilete i ostale članove i članice dobro znajući, da zao primjer nikad ne rada dobrim plodom! To mu nije nikako na čast! Roditelji će već znati očuvati i odstraniti svoj porod od tako pogubnog odgojnog sistema, kao što im je i dužnost!

Naše morsko kupatilo „JADRIJA“.

Govoriti o higijenskoj važnosti kupanja toplog ili mrzlog, u slatkoj ili slanoj vodi, znači htjeti mijesati se u nauku, koja je u tančinama samo dubokim poznavaočima čovječjeg fizičnog i duševnog organizma pristupačna. Higijena, t. j. nauka o čuvanju i poboljšanju zdravlja dandana je toliko napredovala, toliko proučena i toliko kristalizovala svoje zakone, da više ne može da bude rasprave o njezinim tvrdnjama. Jedna glavna, pače najvažnija, tvrdnja je u znanosti je, da nema sredstva, koje toliko pospješuje ili popravlja naše zdravlje, kao morsko kupanje. Tom prirodnom zakonu za volju hiljade ljudi troše milijune svoje teško stečene zarade, jer nisu sretni, da imaju more, kao mi, do svojih nogu. Na dane i sedmice se voze, dok mogu da uskliknu svom dugo željkovanom cilju: „More, more!“ A mi? Prolazimo nehajno mimo tog, drugima tako zamamnog, prirodnog blaga, ni da se uostojimo pogledati ga, a kamo li priznati mu njegovu važnost i okoristiti se njegovom tajnom moći.

Mnogi lijepi, ubavi i moderni gradovi moraju da zahvale svoj opstanak i razvitak jedino tom čudotvornom djelovanju mora. I neki naši gradovi uvidjeli su tu moć plavog Jadrana, te su počeli da u svojim uvalama i rtovima grade krasna ljetna kupališta. Kod nas žalibože nema obilja u novcu, da se može najedamput sagraditi kupalište sa svim modernim konforima. Ali, što je još žalosnije, nema ni opće volje, da se tako općeno kulturno-higijenskom postulatu zadovolji. Nijesmo došli još do spoznaje, da je more zajedničko dobro svih nas, da imamo svi jednaka prava, ali i jednake dužnosti prema njemu. Lanjske godine pokrenulo je nekoliko šibenskih građana ideju o gradnji jednog modernog ljetnog kupatila, i boreći se sa bezbroj poteškoća, uspješno, da mu postavne temelje i izvedu najpotrebitije radnje. Ljetos nalaže građanska dužnost svima građanima obvezu, da započete radnje podupru svim silama. Obveza prema sopstvenom zdravlju, obveza prema zdravlju svih sugrađana naših nameće nam tu svetu dužnost. Ali i ljubav prema našoj najbližoj domovini, prema gradu i okolici, mora da nam bude u svakom pothvatu pred očima, jer je to temelj i otadžbeničke ljubavi.

Ta ljubav nalaže, da složnim silama, bez ikakve stranačke čangrižljivosti poradimo na svakoj instituciji, koja je za napredak našega grada, bio on rođeni ili adoptirano naše mjesto. Takova jedna, čisto gradska, napredno-kulturna institucija naše je kupatilo „JADRIJA“. Ne ču zapovijesti slične institucije u drugim mjestima našega Jadrana, jer bi to značilo izreći jednu neistinu i učiniti jedno nepatriotsko djelo. Ali mislim, da ne ču ni pretjerati, ako ustvrdim, da se ljepšeg morskog kupatila rijetko može naći na našem moru. Naći će se do duše komodnijih i bolje uređenih, dakako uz mnogo i mnogo viši trošak, ali romantičnijeg teško da se nađe. Da se i naša „Jadrija“ obuče u svilu i kadifu, kao i njezine posestrime, ovisi o našoj ljubavi prema gradu, o našem balnearskom shvaćanju. O nama zavisi napredak i procvat toga divnog prirodnog kupatila. Moramo svi složno nastojati, da se čim prije sve tehničke poteškoće, svladaju, koje prijete, da naša „Jadrija“ još nije dobila glas modernog morskog kupatila.

Gradske vijesti.

Stogodišnjicu rođenja dra Ante Starčevića, jednog od najvećih Hrvata i prvoboritelja u vjekovnoj borbi Hrvata sa samosilnicima Nijemcima i Madarima, Hrvati grada Šibenika i okolice proslaviti će u nedjelju 27. ov. mj. sv. Mismc zahvalnicom u crkvi sv. Frane u 10^{1/2} sati, a u 11 sati svečanom komemoracijom o njegovom životu i radu u Hotelu „Krka“. Pozivlju se svi Hrvati, da u što većem broju prisustvuju ovoj svečanosti, da se tako oduže svijetloj uspomeni ovoga svog vođe i učitelja u borbi za slobodu i hrvatsku samostalnost.

Sistematsko zapostavljanje Šibenika. Od vrlo dobro informirane osobe saznajemo u zadnji čas, da Pokrajinska Uprava u Splitu najozbiljnije radi o ustrojenju inžinirske sekcije za čitavu sjevernu Dalmaciju sa sjedištem u Biogradu, pod koju bi potpao i kninski kotar, dok bi samo Šibenik imao da i dalje ostane pod splitskom sekcijom. Novo je to i očito zapostavljanje Šibenika sa strane splitskih kampanilista. Zato proti njemu najoštrije protestiramo i tražimo, da se s tim jednom prestane. Mi nemamo ništa proti razvitku i napretku Splita i drugih mjesta, ali nas boli i peče ovo sistematsko zapostavljanje našega grada u svemu i posvuda. Proti tomu smijemo i moramo da najoštrije ustanemo. Mjerodavni upravni faktori morali bi već jednom uvidjeti, da je Šibenik prirodni i jedini centar sjeverne Dalmacije, pak da je zato jedini on pozvan, da sjevernoj Dalmaciji nadomjesti Zadar. Ovim sistematskim zapostavljanjem Šibenika u vršenju je zadaće i tog poziva oni naprotiv rade ne samo na štetu našega grada, nego i na štetu najvitalnijih narodnih interesa na ovoj najizloženijoj tački naše države. Žalosno je, da to ne mogu i ne će da uvide.

„Orjuna“ u akciji. Sinoć je na Poljani član mjesne „Orjune“ općinski namještenik Luketa štapom udario i jako ozledio omladina - Hanavca Dominika Bumbera. Palo je i nekoliko hitaca iz revolvera. Bumberova je rana teže naravi. Po svemu izgleda, da je ovaj napadaj sa strane „Orjune“ bio organiziran i od nekoliko dana pripreman, a baš jučer i priličen, kad je mjesna Hanav predložila na potvrdu svoja pravila. Naš Šibenik je dosad bio prilično miran. Ne bismo htjeli, da i on po-

stane krvavim razbojištem. To će i postati, ako vlast energično ne stane već jednom na put terorističkim metodama „Orjune“, koja još uvijek batinom i hicima iz revolvera misli da može nesmetano da dijeli lekcije patriotizma. Na sami ovaj napadaj, bude li od potrebe, navratit ćemo se kasnije, kad dobijemo potanje informacije.

Društvo za vaspitanje i zaštitu djece u Beogradu, koje je uzelo na se zadaću, da se skrbi za djecu izginulih ratnika za slobodu, kani s tom djecom do nekoliko dana obaći obale našega Jadrana, pak će tom prigodom doći i u Šibenik. Prošlih dana boravio je u našem gradu sekretar toga društva učitelj Ž. M. Savić, da pripravi sve potrebno za dolazak ove djece. Općina se zauzela, da u sporazumu sa predstavnicima svih mjesnih društava organizira doček ove djece.

Privrednici iz Hrvatske i Slovenije i na povratku sa svoga putovanja po Dalmaciji zaustavili su se u našem gradu, da pregledaju slapove Krke i novo kupalište na Jadriji, što nisu dospjeli da vide za svog prvog boravka. Na Krki su razgledali sve naprave i divne slapove te su ostali upravo začarani tim našim prirodnim ljepotama. Vrlo laskavo su se izrazili i o našem novom kupalištu na Jadriji, kao jednom od najljepših, što su ih vidjeli na našem Jadranu.

Iz uredništva. Da uvrstimo neke članke i podlistak, koji su već od duže vremena čekali na uvrštenje, morali smo da ovaj put izostavimo i politički pregled i ostale naše stalne rubrike. U dojučem broju nastojat ćemo, da to nadoknadimo. Neka to uvažae naši čitatelji.

8. 9. i 10. juna - dani Crvenog Krsta. Glavni Odbor Društva Crvenog Krsta Kraljevine S. H. S. odlučio je, da se ove godine otpočne sa izvođenjem društvenoga dana u cijeloj zemlji. Za taj dan uzet je 8. juna, dan vjenčanja Nj. Vel. Kralja. Njegovo Veličanstvo Kralj blagoizvolio je odobriti ovu odluku glavnog odbora, te će se počev od ove godine što

svečanije izvoditi društveni dan, koji će ove godine trajati 8. 9. i 10. juna. Da se u Šibeniku što svečanije provedu ti dani, sreski odbor stavit će se u doticaj sa svim nadležstvima, školama i društvima, te će naknadno biti objavljen program svečanosti.

Izlet splitskih izvidnika. Na duhovsku nedjelju četa splitskih izvidnika priredila je izlet u naš grad. Pošla je i na slapove Krke. Uvečer se željeznicom povratila u Split.

Epilog k „Eksperimentalnoj večeri“. Prošlih dana čitamo u splitskom „Jugoslavenskom Narodu“ ovu gradsku noticu: „Onaj isti hipnotista Dr. Gyn, koji je pred par dana predstavljao u pozorištu, sa bradom crnom, maloga stasa, a rumenog lica, prijavljen je policiji od Ljubimira Dijana, daka dramske škole u Splitu iz Vrh Lučca br. 5 radi prevare. Za vrijeme predstave i u svrhu hipnotičarolija dak je bio uzajmio magičnom bradašu zlatnu iglu, dvije kokoši i (da prostite) dva kunića, muško i žensko. Nakon predstave - okus - fokus, kad je Dijan tražio natrag pozajmljene stvari hipnotizator je izjavio, da se kokoš izgubila u zraku i dimu, a ostalo da će mu povratiti sutra uz naknadu kokoške. — I došlo je sutra, nema ti doktora dima i raja. Zaludu ga je dak tražio i u hotelu „Central“, gdje je hipnodoktor bio odsjeo. Sa lijepim „Salonom“ Jadranske Plovidbe odmaglio je Dr. Gyn za sjeverne krajeve naše kraljevine. Policija je poduzela korake proti doktoru hipnotizma, koji je oštetio daka za 4000 dinara vrijednosti. To je onaj isti „prvi francuski hipnotista“, koji je 1. ov. mj. u Kinu „Tesla“ gnjavio i dognjavio i naše građanstvo. Najzanimivije je ipak to, da je taj „umjetnik“ putovao po našim gradovima s preporukom ministarstva u Beogradu!

Za prijem pitomaca u podoficirsku školu ratne mornarice. U mjesecu oktobru ov. g. primit će se do 120 mladića iz građanstva kao pitomci u Podoficirsku školu ratne mornarice u Šibeniku. U tu svrhu raspisan je konkurs, kojega potanji uvjeti mogu se doznati kod općine i poglavarstva.

Parobrod
66 **LEVIATHAN** 99
59956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najlüksurizniji okeanski parobrod.
Najveći napori znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisrodno udobnost u svim razredima.

Prvo putovanje u New York 17. jula 1923. zatim 7. augusta, 28. augusta itd., svake treće sedmice iz Southamptona — Cherbourga. — Poblize kod dolje navedenih adresa.

BREMEN — NEW YORK
izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne nadkriljivi na udobnosti, čistoci i izvrsnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“
Zahitjevatje poblize upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES
Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadrage.

AMERIKANSKI i ENGLJSKI

Singer šivaći strojevi

**SINGER
ŠIVACI
STROJEVI**

Singer igala i dohnađnih dijelova

Singer ulja konca, svile i t. d.

Vlastita mehanička radiona

Prodaja na otplatu

Singer šivaći strojevi Bourac & Co. New-York 24-50

Centrala za S. H. S.

ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skopje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

BERSON

GUMENE PETE i GUMENE POTPLATE

jeftinije i trajnije su nego od košul
Najbolja zaštita protiv vlage i zimol

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda odlaze:

25. aprila	TUCUMAN
3. maja	VILLAGRAN
17. "	GRU NOÏTE
23. "	SANTA TERESA
28. "	ESPAÑA
15. juna	GRU POLONIO
19. "	LA CORUNA
23. "	MADEIRA
3. jula	VIDEO
12. "	ANTONIO DELFINO

IZ HAMBURGA

za Argentinu, Braziliju i Uruguay.

Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.

POKUĆSTVO

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma niske cijene samo kod dobro poznate trgovine

RIKARD DELFIN ŠIBENIK (Obala).

sa stolarskom-tapetarskom radionom.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera.

zvrđuju svaku izradbu po okul. liječničkom propisu

Primaju se popravci.

Kraljevski Holandski Lloyd

Redoviti br. i poštanski brodovi od

Amsterdama i Cherbourga

za

Južnu Ameriku

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo i Buenos Aires.

Sva potrebna uputstva daje

KRALJEVSKI HOLLANDSKI LLOYD

Glavni zastupnik za Jugoslaviju

JUGOSLAVENSKA BANKA d. d.

Zagreb, B-Cesta 33.

Brzovjani naslov: Realloyd, Zagreb, kao i naša Agencija Zastupnik Josp Jadronja Šibenik.

Brz. naslov: Agencija Jadronja - Šibenik.

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i expres saobraćaj od

Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcanja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: **Cunard Line.**

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **Jugoslavenska banka d. d. Zagreb**

B-cesta 33. kao i naša Agencija zastupnik Josp Jadronja - Šibenik

Brzovjani naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada Glavna ulica 108. Podružnica Šibenik Brz. naslov *Gospobanka*, Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,

Maribor,

Sarajevo,

Sombor,

Split.

▼

▲

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavica i pričuva preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“ i „UNITED-AMERICAN LINES INC.“

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

J. G. Drašković, Zagreb

Otprema putnika u I. II. i III. razredu sa najmodernijim parobrodima.

Izravna pruga

HAMBURG - NEW-YORK

bez prekrcavanja.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“

Najbolja i najudobnija veza za

JUŽNU AMERIKU.

Glede uputa obratiti se na:

I seljeničku poslovnicu J. G. DRAŠKOVIĆ - ZAGREB

Cesta „B“ br. 3. (kraj državnog kolodvora)

ili na podružnice: u Beogradu, Balkanska ulica 25; u Ljubljani, Kolodvorska ul. 26; te na podzastupstva: u Bitolju, Gjurdje J. Dimitrijević i Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187; u Velikom Bečkereku, Dušan Lj. Mihajlović, Kralja Petra trg 4, u Sušaku, Jovo Gj. Ivošević; u Splitu, Ante Buić, Dioklecijanova obala 13; u Gružu, Ivo Lovričević

PUTNIKE PRATI NA PUTOVANJU OD ZAGREBA DRUŠTVENI NAMJEŠTENIK.